

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายงานการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของการจัดการศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข บทนี้เป็นการสรุปการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียด ดังได้เสนอตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานในการวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎี และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปรทางทฤษฎีเพื่อเป็นกรอบในการทดสอบความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

สมมติฐานหลัก

ปัจจัยการจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และด้านคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สมมติฐานย่อย

1. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร พันธกิจที่ชัดเจน ความกลมเกลียว บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และกระบวนการบริหารคุณภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร พันธกิจที่ชัดเจน ความกลมเกลียว บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และกระบวนการบริหารคุณภาพมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยผ่านปัจจัยการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและคุณลักษณะของผู้เรียนในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ได้แก่ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดชั้นเรียนของผู้สอน มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
4. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ได้แก่ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดชั้นเรียนของผู้สอน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยส่งผ่านคุณลักษณะของผู้เรียนในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
5. ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ การเปิดใจกว้างของผู้เรียน ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน การขบค้นหาความจริงของผู้เรียนและความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเอง มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
6. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน มีอิทธิพลโดยรวมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 29 แห่ง ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 1,640 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 7 แห่งโดยการเลือกวิทยาลัย จากแต่ละภาคทั่วประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราชพิษณุโลก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี จำนวน 350 คน และโดยการสุ่มอย่างง่ายจากแต่ละวิทยาลัยที่เลือกกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จากประชากรอาจารย์ทั้งหมดอย่างง่าย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้นรวม 350 คน ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกวิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ในการคำนวณด้วยการกำหนดสัดส่วน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมากเพียงพอ ต่อระดับความเชื่อมั่นและความถูกต้องในการเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร เนื่องจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เล็กเกินไปจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนสูงดังที่ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) กล่าวถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม ลิขสิทธิ์ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรจะอยู่ในอัตราส่วน 15 - 20 ต่อ 1 ตัวแปร และควรมีขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 100 เนื่องจาก ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดต่ำกว่า 100 โอกาสในการปฏิเสธสมมติฐานในการทดสอบ ไค-สแควร์ มาก เพราะ ไค-สแควร์ มีแนวโน้มจะมีค่าสูงขึ้น ซึ่งแสดงว่าแบบจำลองสมมติฐาน ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 20 ตัวแปร ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจึงควรมีจำนวน ตั้งแต่ 300 - 400 คน ดังนั้นจำนวน 350 คน นับว่ามีความเหมาะสมตามเงื่อนไขในการวิเคราะห์ข้างต้น สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาล เกี่ยวกับปัจจัยการจัดการศึกษาด้าน พฤติกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และด้านคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมีจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ด้านการสอนในวิทยาลัยพยาบาล และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้สอน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้บริหาร

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน

3. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการศึกษาด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ในการวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาที่สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ เพื่อเตรียมสร้างแบบสอบถาม

3.3 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากประเด็นและขอบข่ายที่จะศึกษา

3.4 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตที่กำหนด นำเสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบความตรงของเนื้อหา อีกทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงข้อความและความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อคำถามแล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (IC) และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ใช้เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ปรากฏว่า มีข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 5 ข้อ จาก 93 ข้อ ตัด ข้อที่ค่า IC น้อยกว่า 0.6 คือ ข้อ 45,46, 47,48,50 จึงเหลือ 88 ข้อ และปรับปรุงข้อที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาจารย์พยาบาลซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครฯ จำนวน 30 คนแล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronach's Alpha Coefficient) (Cronach, 1990: 204) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละชุดทั้งฉบับควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 – 4 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.937 - 0.987

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและหาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตและแนะนำตัวผู้วิจัยจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยทางเดินไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อเก็บข้อมูล โดยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี ใช้เวลาในการเก็บเป็นเวลา 1 สัปดาห์

2.2 สำหรับวิทยาลัยในภาคกลางและภาคตะวันออก ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยประสานงานในการแจกแบบสอบถามผ่านงานวิจัยของแต่ละวิทยาลัย หลังจากนั้นเดินทางไปเก็บด้วยตนเอง

2.3 ส่วนวิทยาลัยในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธชินราช พิษณุโลก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือบุคลากรงานวิจัยในการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลและเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์

3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้นจำนวน 420 ฉบับ และได้คืนมาจำนวน 370 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 88.1 ของแบบสอบถามทั้งหมด นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและคัดเลือก ได้มาจำนวน 350 ฉบับ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for window วิเคราะห์ลักษณะกลุ่มตัวอย่างและลักษณะการแจกแจงของตัวแปร และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ และระหว่างตัวแปรแฝงด้วยโปรแกรมลิสเรล ในขั้นการวิเคราะห์เพื่อทำการตรวจสอบความตรงและเปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพล ระหว่างตัวแปรใน

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังรายละเอียด
 ตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ใน
 การสอนในสถาบัน วุฒิการศึกษาโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของปัจจัยที่ศึกษา

3. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment
 Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด

4. การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
 ของตัวแปรในรูปแบบ (Model) โดยการหาขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
 และทดสอบว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

5. การตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบ (Goodness – of Fit Measures) เพื่อศึกษา
 ภาพรวมของตัวแบบว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบ ดังนี้
 (Joreskog and Sorbom ,1993)

5.1 ค่าสถิติไค – สแควร์ (Chi – Square Statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน
 ทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าสถิติไค – สแควร์ มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์
 มากเท่าไรแสดงว่าข้อมูลโมเดลอิสระมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index : GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วน
 ของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากรูปแบบก่อน และหลังปรับรูปแบบกับฟังก์ชัน ความ
 สอดคล้องก่อนปรับตัวแบบ ค่า GFI หากมีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูล
 เชิงประจักษ์

5.3 ใช้ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of – Fit Index : AGFI)
 ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้และคำนึงถึงขนาดของตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง คำนี้อ้างอิงเดียวกับ GFI ค่า GFI
 และ AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.4 ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) เป็นค่าที่บ่งบอกถึง
 ความไม่สอดคล้องของรูปแบบที่สร้างขึ้น กับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรค่า RMSEA ที่
 ใช้ได้และถือว่าตัวแบบที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับตัวแบบไม่ควรจะเกิน 0.08

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ศึกษาด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ศึกษา ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหาร การกำหนดพันธกิจที่ชัดเจน ความกลมเกลียวบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และกระบวนการบริหารคุณภาพพบว่าทุกปัจจัยที่ศึกษา โดยภาพรวมตรงกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาถึงแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยย่อยๆทุกปัจจัยตรงกับสภาพความจริงในระดับปัจจัยมาก ปัจจัยย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านพันธกิจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนในนักศึกษาพยาบาล

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ใน วิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ความกระตือรือร้นของผู้สอน ความรอบรู้ของผู้สอน การให้คำปรึกษาของผู้สอน และการจัดชั้นเรียนของผู้สอน พบว่าทุกปัจจัยที่ศึกษาโดยภาพรวมตรงกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และเมื่อพิจารณาถึงแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยย่อยๆทุกปัจจัยตรงกับสภาพความจริงในระดับมาก โดยปัจจัยย่อยของการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความกระตือรือร้นของผู้สอน

1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ การเปิดใจกว้างของผู้เรียน ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน การขบค้นหาความจริงของผู้เรียน และความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของตนเอง พบว่าทุกปัจจัยในภาพรวมตรงกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาถึงแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยย่อยๆทุกปัจจัย ตรงกับสภาพความจริงในระดับมาก และปัจจัยย่อยของคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเปิดใจกว้างของผู้เรียน

1.4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ การวิเคราะห์ของผู้เรียน การแปลความของผู้เรียน การประเมินของผู้เรียน การอ้างอิงของผู้เรียน การ

อธิบายของผู้เรียน และการควบคุมตนเองของผู้เรียน พบว่าทุกปัจจัยในภาพรวมตรงกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$)และเมื่อพิจารณาถึงแต่ละปัจจัยย่อย พบว่าปัจจัยย่อยๆทุกปัจจัยตรงกับสภาพความจริงในระดับมาก โดยปัจจัยย่อยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมากและพบว่าปัจจัยย่อยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ด้านการประเมินของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด

พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ของปัจจัยภายนอกทั้งหมดมีค่าเป็นบวกโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.255 - 0.948 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษาเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้วยกัน พบว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวแปรสังเกตได้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร (X8) กับกระบวนการบริหารคุณภาพ (X9) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{xy}=0.846$) รองลงมา คือโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา (X5) กับพันธกิจที่ชัดเจน (X6) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}= 0.843$) และความกลมเกลียว (X7) กับบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร (X8) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}= 0.757$) ตามลำดับ

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในด้วยกัน พบว่าปัจจัยภายในที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด 5 อันดับแรก คือการวิเคราะห์ของผู้เรียนกับการอธิบายของผู้เรียนโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r_{xy}=0.948$) รองลงมา คือความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของผู้เรียนกับการขอค้นหาความจริงของผู้เรียนโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=0.869$) การวิเคราะห์ของผู้เรียนกับการอ้างอิงของผู้เรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=0.866$) ส่วนการขอค้นหาความจริงของผู้เรียนกับการอ้างอิงของผู้เรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}= 0.855$) และการประเมินของผู้เรียนกับการอ้างอิงของผู้เรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}= 0.836$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ภายหลังจากปรับโมเดลครั้งสุดท้าย โดยยอมผ่อนคลายให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดมีความสัมพันธ์กันได้ ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลครั้งสุดท้ายกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมคือ ค่าไค - สแควร์ เท่ากับ 132.32 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 111 ค่าดัชนีความกลมกลืนกันดี (GFI) เท่ากับ 0.964 ค่าดัชนีความกลมกลืนกันดีแบบปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.931 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.023 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทุกเส้นทางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้เรียน การบริหารจัดการของผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น และมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2 ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงสาเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ คุณลักษณะของผู้เรียน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.953) การบริหารจัดการของผู้บริหาร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.034) และการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.020)

2.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรเชิงสาเหตุ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) การบริหารจัดการของผู้บริหาร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.412) โดยส่งผ่านคุณลักษณะของผู้เรียน และ 2) การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.364) โดยส่งผ่านคุณลักษณะของผู้เรียน

2.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยได้พิจารณาจากผลรวมระหว่างอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรเชิงสาเหตุเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้เรียน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.953) 2) การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.384) และ 3) การบริหารจัดการของผู้บริหาร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.378)

2.2.4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (R^2) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) ซึ่งเป็นค่าอธิบายความแปรปรวนร่วมกันของตัวแปรเชิงสาเหตุในรูปแบบความสัมพันธ์ได้ พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และการบริหารจัดการของผู้บริหาร เป็น

ตัวแปรเชิงสาเหตุในรูปแบบที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ร้อยละ 89 2) การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน การบริหารจัดการของผู้บริหารเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุในรูปแบบที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ร้อยละ 58

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีข้อค้นพบและนำไปสู่การอภิปรายผล ผู้วิจัยได้อภิปรายผล โดยจำแนกการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรกคือผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และประเด็นที่สอง คือผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

1. การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

จากผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความสอดคล้องกลมกลืนกันกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยทุกปัจจัยในโมเดลทั้ง 3 ปัจจัย คือคุณลักษณะของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และการบริหารจัดการของผู้บริหารสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทุกเส้นทางส่งไปยังการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข แสดงว่าปัจจัยเชิงสาเหตุในรูปแบบสมมติฐานการวิจัย มีความเหมาะสม ในการร่วมกันทำนายตัวแปรตาม คือการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากขั้นตอน การกำหนดปัจจัย

ต่างๆ เข้าไว้ในโมเดลการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่หลากหลายของนักวิจัย นักวิชาการหลายท่าน ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานวิจัยที่ดำเนินการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ทำให้สามารถสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุในรูปแบบที่กำหนดสามารถร่วมกันอธิบาย ความแปรปรวนหรือร่วมกันทำนายตัวแปรตามได้เป็นอย่างดี จากผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรอิสระซึ่งเป็นปัจจัยการจัดการศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน การบริหารจัดการของผู้บริหาร และด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ดังที่มี ผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังการศึกษาวิจัยของ เพ็ญศิริ อาจจุฬา (2546) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดวิจาร์ณญาณ โดยรูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย บรรยากาศการเรียนรู้ แรงจูงใจภายใน ความเชื่ออำนาจในตน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเครียด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรลในการวิเคราะห์เส้นทางประเภทมี ตัวแปรแฝงผลการวิจัย พบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถ อธิบายความแปรปรวนในตัวแปรการคิดวิจาร์ณญาณได้ร้อยละ 8 ตัวแปรที่ส่งผลต่อการวิจาร์ณญาณ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจภายในบรรยากาศการเรียนรู้ ความเชื่ออำนาจในตนและ ความเครียด และศรีจันทร์ วรรณขาว (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางปัญญากับการคิด อย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลมหาสารคาม พบว่าคุณลักษณะของผู้เรียน ที่มีต่อทักษะทางปัญญาที่สามารถพยากรณ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ได้แก่ การสรุปความ การอธิบาย การเปรียบเทียบ การเสนอทางเลือก การบรรยาย และการสังเกต ทักษะทางปัญญาที่สามารถพยากรณ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี) มี 2 ทักษะคือ ทักษะการสรุปความ และทักษะการเปรียบเทียบและทักษะทางปัญญาที่สามารถ พยากรณ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมได้แก่ ทักษะการสรุปความทักษะ การอธิบาย ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเสนอทางเลือก ทักษะการบรรยาย และทักษะการ สังเกต

ส่วนการศึกษาของ Colucciello (1999) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณของผู้เรียนกับแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม การสังเกตอย่างไตร่ตรอง การสรุปเป็นแนวคิดนามธรรม และการทดลองปฏิบัติจริง และพบว่าทักษะด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสังเกตอย่างไตร่ตรอง ส่วนทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการทดลองปฏิบัติจริง ทักษะด้านความใจกว้าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสบการณ์ เชิงรูปธรรม แต่ทักษะด้านการค้นหา ความจริงมีความสัมพันธ์ทางลบกับการสังเกตอย่างไตร่ตรอง นอกจากนี้ยังพบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของผู้เรียน เช่น เดียวกับการศึกษาของ รุจิเรศ ธนุรักษ์ และคณะ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาพยาบาลของโรงพยาบาล

รามาศิบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิพงษ์ ยงค์มกล (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโรงเรียน และพบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Soler (1998) ที่พบว่าโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน และส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของครูและอธิบายได้ด้วยเหตุผลนี้ว่า มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยเช่นกัน นอกจากนี้รายงานการศึกษาการวิจัยของ Warrack (1996) ยังพบว่าโครงสร้างการบริหารของคณะในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์ และคุณภาพในการบริหารของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะว่าโครงสร้างการบริหารโรงเรียน เป็นการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานตามองค์ประกอบแสดงถึงแบบแผนการบริหารงาน ซึ่งระบุแผนงานและตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ในองค์การตลอดจนเครือข่ายความสัมพันธ์ของตำแหน่งต่างๆ ในการดำเนินการตามภารกิจของโรงเรียนลักษณะเดียวกัน เมื่อมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ จะเกิดผลต่อคุณภาพการสอนของผู้สอน และประการสุดท้ายที่สำคัญย่อมส่งผลดีต่อคุณภาพผู้เรียน นั่นคือหมายความว่าผู้เรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Warrack (1996) พบว่าปัจจัยด้านกระบวนการบริหารส่งผลต่อคุณภาพการบริหารของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Franse (1998) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของผู้บริหารกับการบริหารทั้งองค์การ โดยใช้หลักและการบริหารคุณภาพของ Demming พบว่าการบริหารคุณภาพมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าการบริหารคุณภาพเป็นกระบวนการบริหารในโรงเรียนทำให้เกิดคุณภาพ ซึ่งเป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบ และวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยมีขั้นตอน ในการดำเนินการ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและโรงเรียนต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Evans and Lindsay (2005) Cunningham and Cordeiro (2003), Willower (1996) ณรงค์ ฌ ลำพูน และพัชรี รุวิเชตร (2546) ได้กล่าวโดยสรุปสำหรับแนวทางการปรับปรุงคุณภาพงาน คือ การวิเคราะห์แยกแยะปัญหาและสาเหตุอย่างเป็นระบบ การมองปัญหาและการคิดหาสาเหตุอย่างรอบด้าน การใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง จากแนวทางและแนวคิดในการดำเนินการตามกระบวนการบริหารคุณภาพดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลที่อธิบายว่ากระบวนการในการบริหารคุณภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในเชิงบวกและส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณในผู้เรียนตามมาด้วย

นอกจากนี้ Marzano (2000) และ Sergiovanni (2004) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการศึกษาและได้อธิบายลักษณะคล้ายกันว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนของครู และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2548) ได้กล่าวถึงในทำนองเดียวกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเนื้อหาสาระและวิธีการสอนของครู ว่าวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น วิธีการสอนที่หลากหลาย

หลาย เนื้อหาสาระที่สอนมีความเหมาะสมหรือไม่ แต่ถ้าวิธีการสอนไม่เหมาะสม และครูที่ไม่มีความรอบรู้ ก็ไม่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเกิดการเรียนรู้ได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง ดังนั้นหากต้องการให้ผู้เรียนมีคุณภาพต่อการเรียนรู้และเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น ผู้สอนต้องมีความรอบรู้ทั้งด้านเนื้อหาวิชาการ และความรอบรู้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาณีไชยธีรานุวัฒน์ศิริ ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพระระดับที่สัมพันธ์กับความมุ่งมั่นต่องานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ คือผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการวางแผนการสอน ทักษะการปฏิบัติการสอน ทักษะการวัดและการประเมินผล ในทำนองเดียวกันกับครูที่มีความรอบรู้ มีความชำนาญการ มักจะเป็นครูผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงานหลายๆด้าน จะต้องมีความรับผิดชอบหลายด้านรวมทั้งงานอื่นๆ ที่นอกเหนืองานด้านการสอน ดังนั้นจากเหตุผลดังที่กล่าวมาทั้งหมด จึงสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยการจัดการศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการจัดการศึกษาทั้งหมด ได้แก่ การบริหารจัดการของผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามรูปแบบความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และรูปแบบสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นที่ยอมรับได้ และสรุปได้ว่าปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 3 ปัจจัย ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ การบริหารจัดการของผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และคุณลักษณะของผู้เรียนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนในนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

2. การศึกษาอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1 คุณลักษณะของผู้เรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และสามารถอธิบายได้ว่า การที่ผู้เรียนมีลักษณะซึ่งประกอบด้วย การชอบค้นหาความจริงมีความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของ และเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะส่งอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าคุณสมบัติการชอบค้นหาความจริงควบคู่กับความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการประกอบกับการเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในการคิดเป็นการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีความพยายามเพื่อให้ความคิดของตนไปสู่เป้าหมายโดยมีความรอบครอบและผ่านการคิดอย่างไตร่ตรอง และลักษณะดังกล่าวนี้มีความจำเป็นต่อนักศึกษาพยาบาลสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ใน

กระบวนการพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นการวินิจฉัยทางการพยาบาล ซึ่งนักศึกษาสามารถวางแผนการพยาบาลได้อย่างสอดคล้องกับข้อมูลสนับสนุน หากนักศึกษามีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ นอกจากนี้ลักษณะการมีความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในตนเองของผู้เรียน ได้แก่ ลักษณะมีความมั่นใจในตนเองสูงซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมผู้เรียนมีความสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทำให้สามารถสรุปประเด็นปัญหาให้เห็นชัดเจน สามารถอภิปรายข้อโต้แย้งได้ และยังสามารถระบุเหตุผลจากสถานการณ์ที่กำหนดไว้จึงทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อมูลสนับสนุนปัญหาทางสุขภาพได้ ส่วนการแปลความของผู้เรียนเป็นการบอกถึง ความสามารถในการเข้าใจข้อความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ สามารถอธิบายข้อความตรงกับความจริงผู้เรียนสามารถเรียงคำพูดคำอธิบายได้อย่างชัดเจนผู้เรียนสามารถสรุปใจความสำคัญจากข้อความที่ไม่ชัดเจน และการประเมินซึ่ง สามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้ ตลอดทั้งสามารถแยกแยะข้อมูลที่สนับสนุนปัญหาทางสุขภาพได้ ความสามารถในการระบุความสอดคล้องข้อมูลทางสุขภาพได้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความสำคัญปัญหาสุขภาพโดยมีการอ้างอิงและสามารถระบุแหล่งที่มาของข้อมูลได้ ผู้เรียนสามารถแยกแยะระหว่างข้อสมมติฐานกับข้อสรุปได้ผู้เรียน เช่น สามารถบอกค่าปกติของผลตรวจทางห้องปฏิบัติการได้ การอธิบายถึงลักษณะทั้งหมดดังที่กล่าวมานี้ เป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รุจิเรศ ธนุรักษ์ และคณะ (2545) ที่ศึกษานักศึกษาพยาบาลของโรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 125 คน พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณลักษณะดังที่กล่าวมานี้

ส่วนสุรตนา ทศนุต (2543) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคกลาง พบว่าลักษณะการเรียนรู้ขั้นสรุป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น และลักษณะการเรียนรู้ขั้นการสังเกตอย่างไตร่ตรองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น และความสามารถด้านการแปล เช่นเดียวกับ คັນสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ (2544) มีความเห็นว่าแบบการเรียนรู้และขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของสมองสามารถก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ทั้งนี้มีความเห็นว่าการคิดและการเรียนรู้เป็นสิ่งที่แยกจากกันยาก เพราะการเรียนรู้จะช่วยให้คนเรามีความคิด ขณะเดียวกันการคิดโดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก็สามารถพัฒนา ฝึกฝนได้ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพแบบการเรียนรู้จะแตกต่างกันไปตามแต่ละคน ความเข้าใจแบบการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้รู้จักจุดแข็งจุดอ่อนของตน และจะได้ใช้วิธีเรียนรู้ตามที่ตัวเองถนัด ซึ่งครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิธีการเรียนรู้หลายๆ แบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งครูต้องเข้าใจวิธีการเรียน

รู้ของผู้เรียนแต่ละคน และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนสอดคล้องกับการศึกษาของ Alfaro – Le Fevre (2004) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการพยาบาล มีปัจจัยด้านบุคคล (Personal factors) ซึ่งส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถประเมินข้อมูลเพื่อการเขียนที่ทำให้เข้าใจง่ายการอ่านและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นำมาสู่การอธิบาย การสรุปอ้างอิงถึงปัญหาต่างๆ ปัจจัยเหล่านี้เป็นทักษะพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ดังนั้น หากวิทยาลัยต้องการให้นักศึกษาพยาบาลมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น ผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบโดยตรงหรือมีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีคุณลักษณะดังรายละเอียดที่กล่าวข้างต้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นด้วย จากผลการวิจัยครั้งนี้ คุณลักษณะของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นดังกล่าว โดยสรุปประกอบด้วย ความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของผู้เรียน ความเป็นนักวิเคราะห์ของผู้เรียน การหาค้นหาความจริงของผู้เรียน ความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในตนเองของผู้เรียน การแปลความของผู้เรียน การประเมินของผู้เรียน การอ้างอิงของผู้เรียน และการควบคุมตนเองของผู้เรียน

2.2 การบริหารจัดการของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยทางอ้อมผ่านคุณลักษณะของผู้เรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงอธิบายได้ว่าเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่บรรยากาศองค์การ สมคิด สร้อยน้ำ (2547) ที่ได้ศึกษาและพบว่า ปัจจัยบรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านปัจจัยโครงสร้างของโรงเรียน วิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์เทคโนโลยีและระบบงาน การปฏิบัติด้านการบริหาร การปฏิบัติด้านการจัดการ การพัฒนาครูและทีมงาน การปฏิบัติของครูและทีมงาน การมุ่งใจและเป้าหมาย และข้อมูลย้อนกลับการปฏิบัติงานและผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น พบว่า ปัจจัยบรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนมีอิทธิพลรวมมากเป็นอันดับแรก แสดงให้เห็นว่าปัจจัยบรรยากาศและวัฒนธรรมมีความสำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และมีผลให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณขึ้น พันธกิจที่ชัดเจนโครงสร้าง การบริหาร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Lunenberg and Ornstein (2004) นอกจากนี้ความกลมเกลียวและบรรยากาศองค์การ มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งหมายความว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล เกิดจากอิทธิพลของการบริหารจัดการของผู้บริหารซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างการบริหาร พันธกิจที่ชัดเจน การบริหารคุณภาพ ความกลมเกลียวและบรรยากาศองค์การ จากข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการของผู้บริหาร มีความสำคัญ

ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล เห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่า การคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ ได้รับอิทธิพลจากการบริหารจัดการของผู้บริหาร

นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่าโครงสร้างการบริหารมีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนและ
 การคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน ดังที่ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2547) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยที่
 ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พบว่าการดำเนินการจัดการศึกษาในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาชั้น
 พื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาในระดับมาก คือ ด้านภาวะผู้นำด้าน
 วัฒนธรรมองค์การและด้านบุคลากร ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง
 ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านสภาพทางกายภาพ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านงบประมาณ และ
 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสภาพทาง
 กายภาพ และด้านบุคลากรเป็นอุปสรรคในระดับปานกลาง ส่วน ลิลลี่ ศิริพร (2547) ได้วิจัย เรื่อง การ
 ควบคุมคุณภาพที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ด้านนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล เพื่อการศึกษการควบคุม
 คุณภาพที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ด้านนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยที่เป็น
 องค์ประกอบสำคัญ คือ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ด้านการเงินและ
 งบประมาณมีอิทธิพลในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในทำนองเดียวกันกับการ
 อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิพงศ์ ยงค์กมล
 (2545) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียนและพบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหาร
 โรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและผลการวิจัยของ Soler (1998) พบว่าโครงสร้างการ
 บริหารงานขององค์การมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน และส่งผลต่อประสิทธิผล
 ในการทำงานของครูและอธิบายได้ด้วยเหตุผลนี้ว่า มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนและส่งผลต่อการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการของผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับ
 พยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความรักสามัคคีกลมเกลียวอันหนึ่งอันเดียวกันของอาจารย์
 พยาบาลและบุคลากรเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีและซึ่งประกอบด้วย การจัดโครงสร้างการบริหาร การ
 กำหนดพันธกิจที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน สร้างความสามัคคี
 กลมเกลียว และการสร้างบรรยากาศองค์การให้เป็นบรรยากาศที่ดีส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมี
 ความสุขของผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ ย่อมส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดีมี
 ประสิทธิภาพ ตลอดทั้งการบริหารคุณภาพของหน่วยงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหาก
 ต้องการให้นักศึกษาพยาบาลมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น ผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบโดยตรง
 หรือมีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมองค์ประกอบดังกล่าวนี้

2.3 การจัดการเรียนการสอนของผู้สอนมีอิทธิพลทางตรงต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marzano (2000) ที่พบว่า การจัดชั้นเรียนเป็นองค์ประกอบปัจจัยการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Burden (2003) ที่มีแนวคิดว่าการจัดชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและผลลัพธ์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องดำเนินการ ทั้งนี้แนวคิดในการจัดชั้นเรียนมีลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม การดูแลและปกครองในชั้นเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดสภาพห้องเรียน และบรรยากาศและการอำนวยความสะดวกในห้องเรียน จัดหาจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การกำกับดูแลความประพฤติ การช่วยกันกำหนดและดูแลด้านระเบียบวินัย ตลอดจนทั้งการทำงานร่วมกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Schell และ Burden (2003), Emmer และคณะ (2000) ได้อธิบายว่าการจัดการชั้นเรียน คือ การดูแลปกครองนักเรียนในห้องเรียน และครอบคลุมการจัดสภาพและบรรยากาศในห้องเรียน ตลอดจนทั้งการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน

นอกจากนี้ ความกระตือรือร้นของผู้สอนมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rosenshine and Furst (1971 cited in Lunenberg and Ornstein, 2004) ทั้งนี้เนื่องจากความกระตือรือร้นของผู้สอนเป็นพฤติกรรมการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2545) กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลต่อการเรียนรู้และส่งผลต่อการเกิดทักษะต่างๆ รวมทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความกระตือรือร้นของครู เกี่ยวกับการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน การทำการสอน การวัดและประเมินผล เช่นเดียวกับ Moor (2004) ซึ่ง กล่าวว่า ลักษณะที่มีความกระตือรือร้นของผู้สอน มีความเหมาะสม ที่จะทำกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะมีลักษณะดังนี้ คือ มีความสามารถมองเห็นภาพของงานตลอดแวงงานมีความสามารถกระตุ้นเสริมแรง มีความสามารถในการสังเกตการณ์ประเมินตรวจสอบความรู้ความสามารถของเด็กเป็นรายๆไป และสามารถจัดการวางแผนจัดประสบการณ์ให้แก่ักเรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งมีความสามารถสื่อความหมาย การกระตุ้นให้คำชี้แนะได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ความกระตือรือร้นของผู้สอน จึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในทางบวก

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยต่อไปของปัจจัยการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน พบว่า ความรอบรู้ของผู้สอนมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ Marzano (2000) อธิบายว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับชนิดและคุณภาพในการสอนของครู ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2548) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเนื้อหาสาระและวิธีการสอนของครู ว่าวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น วิธีการสอนที่หลากหลายเนื้อหาสาระที่สอนมีความเหมาะสมหรือไม่ แต่ถ้า

วิธีการสอนไม่เหมาะสม และครูที่ไม่มีความรอบรู้ ก็ไม่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาณี ไชยธีรานุกัณฐศิริ อ้างถึงใน พิมพ์อร สดเอี่ยม (2547) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพระระดับ ที่สัมพันธ์กับความมุ่งมั่น ต่องานวิชาการของอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ คือผู้ที่มีความรู้ความชำนาญทักษะ การวางแผนการสอน ทักษะการปฏิบัติการสอนทักษะการวัดและการประเมินผล ในทำนองเดียวกัน กับครูที่มีความรอบรู้ มีความชำนาญการ มักจะเป็นครูผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงานหลายๆด้าน จะต้องมีความรับผิดชอบหลายด้าน และงานอื่นๆ ที่นอกเหนืองานด้านการสอน นอกจากนี้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548) พบว่า ครูมีความสับสนกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเนื้อหาสาระมากและมีความซ้ำซ้อนจึงไม่สามารถพัฒนา กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้ตามต้องการ อีกทั้งวิธีการสอน และการจัดการเรียนการสอนมักเป็นลักษณะที่นักเรียนไม่ค่อยได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ไม่กล้าแสดงออก นั่งฟังครูอธิบายเพียงอย่างเดียว นักเรียนไม่กล้าถาม ทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนและครูไม่สามารถ รับรู้ความต้องการพัฒนาเด็กเป็นราย บุคคล ทางความคิดอย่างมี วิจัยญาณก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกันกับรายงานการศึกษาคุณภาพบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ (กระทรวงสาธารณสุข, 2552) กล่าวว่าปัญหาคุณภาพบัณฑิตพยาบาลนั้นมีสาเหตุจากขาดบุคลากร ด้าน อาจารย์พยาบาลสัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสภาการพยาบาล จึงส่งผลให้การดูแลนักศึกษาไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ส่วนการ ศึกษาของ Colucciello (1999) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ การคิดอย่างมีวิจัยญาณกับ แบบการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete experience) การสังเกตอย่าง ไตร่ตรอง (Reflective observation) การสรุปเป็นแนวคิดนามธรรม (Abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติจริง (Active experimentation) พบว่าทักษะด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความสัมพันธ์ทางบวกกับการสังเกตอย่างไตร่ตรอง ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการทดลองปฏิบัติจริง ทักษะด้านความใจกว้าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสบการณ์ เชิงรูปธรรมและทักษะด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสรุปเป็นแนวคิด นามธรรมทักษะด้านการค้นหาความจริง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสังเกตอย่างไตร่ตรอง และ ทักษะด้านการวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการสรุปเป็นแนวคิดนามธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจัยญาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมี วิจัยญาณสอดคล้องกับ ศรีจันทร์ วรรณขาว (2544) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางปัญญา กับการคิดอย่างมีวิจัยญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลมหาสารคาม พบว่า ทักษะทาง ปัญญาที่สามารถพยากรณ์การคิดอย่างมีวิจัยญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต มี 6 ทักษะ คือ ทักษะการสรุปความ ทักษะการอธิบาย ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเสนอทางเลือก ทักษะ

การบรรยาย และทักษะการสังเกต ทักษะทางปัญญาที่สามารถพยากรณ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี) มี 2 ทักษะคือ ทักษะการสรุปความ และทักษะการเปรียบเทียบและ 3) ทักษะทางปัญญาที่สามารถพยากรณ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมมี 6 ทักษะ คือ ทักษะการสรุปความ ทักษะการอธิบาย ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการเสนอทางเลือก ทักษะการบรรยาย และทักษะการสังเกต

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนมีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข หากวิทยาลัยพยาบาลต้องการให้นักศึกษาพยาบาลมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงควรพัฒนาผู้สอนมีความกระตือรือร้น ช่วยสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนเช่นจัดสภาพแวดล้อม และจัดการ ชั้นเรียน นอกจากนี้มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้สอนที่มากด้วยความสามารถ มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ และเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน เหตุผลดังที่กล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดชั้นเรียนและความกระตือรือร้นของผู้สอน ดังที่กล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 ผู้บริหารระดับกระทรวงสาธารณสุข ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ผู้บริหารวิทยาลัยส่งเสริมปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดโครงสร้างองค์การ สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อเสริมสร้างความพอใจในการทำงาน สร้างความสามัคคีกลมเกลียว มีน้ำใจช่วยเหลือกันสามารถร่วมกันทำงานอย่างมีความสุข และมีการกำหนดพันธกิจที่ชัดเจน ให้แก่อาจารย์และบุคลากรเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา ที่สอดคล้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น

1.1.2 ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลควรสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลได้จัดกิจกรรมหรือปรับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะด้านความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการ และสร้างบรรยากาศภายในวิทยาลัยให้เอื้อต่อการทำงาน ส่งเสริมให้อาจารย์มีความตระหนักต่อความสำคัญในการสร้างคุณลักษณะในนักศึกษาพยาบาลให้เกิดขึ้น เช่น อนุญาตเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่เน้นด้านการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาลด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัยสามารถเสนอแนะให้วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
ควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ควรชี้แจงให้อาจารย์ได้ทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของ
นักศึกษาพยาบาลอย่างชัดเจนที่แสดงถึงการเป็นผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่ออาจารย์จะได้
พัฒนาได้อย่างเหมาะสม เช่น ความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของผู้เรียน ความเชื่อมั่นในการคิด
อย่างมีวิจารณญาณของตนเองในผู้เรียน นิสัยที่ขบค้นหาความจริงของผู้เรียน

1.2.2 ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ในนักศึกษาพยาบาลเพิ่มขึ้น เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลสนใจ และที่กระตุ้น
ให้เพิ่มความอยากรู้อยากเห็นเชิงวิชาการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมและแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้
ผู้เรียนเกิดมีคุณลักษณะที่ขบค้นหาความจริงและเกิดความเชื่อมั่นในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ
ตนเอง

1.2.3 ควรสร้างบรรยากาศในการทำงานของอาจารย์และบุคลากรให้เกิดความรัก
สามัคคีมีความกลมเกลียวกัน ทำงานเสมือนกับเป็นครอบครัวเดียวกัน ทำให้ทุกคนทำงานอย่างมี
ความสุข เกิดขวัญกำลังใจกับทุกคนในวิทยาลัย มีผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
และนักศึกษาพยาบาลเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามมาด้วย

1.2.4 ควรส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
จัดการในชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่ทำให้ศึกษาร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และกระตุ้นผู้สอนให้มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่สนใจจะศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการจัดการศึกษาที่มีผลต่อการ
คิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนครั้งต่อไป ในปัจจัยการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่แตกต่างจากปัจจัยการ
ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ภายใต้อาณาเขตของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
เพื่อค้นหาคำตอบปัจจัยใหม่ เช่น ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและ
อาจารย์พยาบาล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจต่อการเรียนพยาบาล ความพึงพอใจของฝ่าย
สนับสนุนในวิทยาลัยมาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อศึกษาว่าตัวแปรต่างๆเหล่านี้ สามารถอธิบายปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใด

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path Analysis) โดย
ประยุกต์ใช้โปรแกรม LISREL สำหรับในการวิจัยครั้งต่อไป อาจประยุกต์ใช้การวิเคราะห์พหุระดับโดย
ใช้โปรแกรมอื่นๆที่มีความแตกต่างกันไป

2.3 เนื่องจากการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มอาจารย์พยาบาลจากวิทยาลัยทั่วประเทศ ในการวิจัยคั้งต่อไปอาจกำหนดกลุ่มตัวอย่างในนักศึกษาพยาบาล ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเมื่อสำเร็จออกไปทำงานแล้ว หรืออาจมีการศึกษาวิจัยโดยขยายขอบเขตเพิ่มในคณะพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้งภาครับและเอกชนที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพ เพื่อค้นหาคำตอบในลักษณะที่แตกต่างไปจากการศึกษาคั้งนี้

Prince of Songkla University
Pattani Campus